

Asia: VN/27419/2020

Luonnon virkistyskäytön strategia

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti luonnon virkistyskäytön strategiasta

Suomalaisten luontosuhde on poikkeuksellinen ja virkistyskäyttö ansaitsee oman strategiansa. MTK ry. kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen virkistyskäyttöstrategiasta.

On tärkeää, että meillä on strategia, jonka perusteella virkistyskäyttöön liittyviä asioita edistetään suunnitelmallisesti. Nykyisin virkistyskäytön edistäminen sekä myöskin erilaisten konfliktien välttäminen ja ratkaiseminen on liiaksi järjestöjen vastuulla. Toiveissa on, että tämän strategian ja siihen liittyvien toimenpidelinjausten myötä myös muiden toimijoiden rooli ja osallisuus vahvistuu.

MTK on ollut pitkään Ulkoilufoorumin jäsen ja kokenut sen työn erittäin mielekkääksi ja myös tehokkaaksi tavaksi käydä toimijoiden välistä vuoropuhelua ja luoda hyviä käytäntöjä virkistykseen pariin. MTK suosittelee, että strategiaan perustuvia jatkotoimenpiteitä toteutetaan soveltuvin osin laajennetun Ulkoilufoorumin kautta.

MTK haluaa erityisesti lausua strategian toimenpidelinjauksista seuraavaa:

Jokamiehenoikeudet ja luonnossa liikkumisen ohjeistus

Jokamiehenoikeudet ovat hyvin perinteistä tapaoikeutta Suomessa. On kuitenkin tunnistettava, että myös perinteisten asioiden tulee elää ajassa. Luonnossa liikkuminen muuttaa muotoaan, minkä vuoksi on pystyttävä tarkastelemaan, onko perinteinen käsitys jokamiehenoikeuksista ajan tasalla. Esimerkiksi sähkökäyttöisten tai sähköavusteisten polkupyörien suhde jokamiehenoikeuksiin ei ole ongelmaton. Sama koskee maastopyöräilyä. Jokamiehenoikeuksille tyypillistä on se, että kulkija ei saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä toiminnallaan. Ilmaston muuttuessa meillä saattaa olla pitkiä märkiä kausia, jolloin luonnossa liikkuminen aiheuttaa nopeasti haitallista maaston kulumista. Pitkät

kuivat jaksot taas lisäävät metsäpalojen riskiä. Vastuullisuudessa on useita ulottuvuuksia. Jokamiehenoikeuksien turvin toteutettava kaupallinen liiketoiminta on aihe, joka ei kaikissa tapauksissa nauti yleistä hyväksyttävyyttä.

Luonnon läheisyys ja saavutettavuus

Strategialuonnoksessa esitetään, että luodaan ohjeistusta kaavoituksen käyttämiseen virkistysalueiden perustamisessa. MTK ja Suomen Latu ovat tehneet suosituksen ulkoilureittien toteuttamisesta sopimalla. Kuntien rooli riittävän virkistykseen toteuttamisessa ja turvaamisessa on merkittävä, mutta roolia tulee käyttää oikein ja hyväksyttävällä tavalla.

Valitettavan usein tilanne on se, että alueilla joissa on jo olemassa virkistyspainetta, maanomistaja ja kunta laativat alueelle ulkoilureitin sopimuksella. Sopimuksessa sovitaan reitinpitäjän vastuista sekä varmistetaan, että hajakuormitus vähenee, alueet pysyvät turvallisina sekä siisteinä. Myöhemmin aluetta kaavoitettaessa, saattaa samalle alueelle ilmestyä metsänkäytön rajoituksia sekä maisematyölupavaatimus. Maanomistajien keskuudessa on alkanut levitä pelko siitä, että mitään vapaaehtoisia sopimuksia ei kannata virkistysreiteistä tehdä, koska sen jälkeen rajoitteita tulee enemmän kuin tilanteessa, jossa sopimuksista kieltäydytään. Tilanne ei ole kestävä eikä reilu. Kaavoitus itsessään ja yksin ei ole sovelias keino virkistysalueiden perustamiseen tai toteuttamiseen. Vapaaehtoisten sopimusten merkitystä ja roolia ei tule sivuuttaa kaavoituksessakaan. Teema vaatii perusteellista jatkotyöstöä. Monissa lausunnoissa esitetään lähivirkistysalueiden hakkuiden rajoittamista osana virkistystoiminnan turvaamista. Rajoitteita ei voi vain esittää ilman, että oikeudenmukaiset menettelyt ja korvaukset käsitellään asianmukaisesti samassa yhteydessä.

Erilaiselle liikkumiselle on olemassa etikettejä kulkijoille. Yhtä lailla eri toimijoiden tulisi sitoutua reittien perustamiseen liittyviin etiketteihin sekä olisi tarpeen myös luoda reitinpitäjille etiketti. Kaikista parhaat kokemukset ja onnistuneet kokonaisuudet on luotu nimenomaan MTK:n ja Suomen Ladun suosituksia noudattamalla. Suositus on laaja, siinä otetaan huomioon sekä maanomistajien että myöskin liikkujien tarpeet ja ne pystytään onnistuneesti yhteensovittamaan.

Digitaalisuus

Strategialuonnoksessa esitetään, että tuotetaan kansallinen ulkoilutietopalvelu.

Erilaisten ulkoilutietopalvelujen ja reittisovellusten tarjonta on lisääntynyt. Samaan aikaan maanomistajien huolet ovat kasvaneet. Suomesta puuttuu hyvät käytänteet erilaisten tietopalvelujen käyttöön ja sisältöjen luomiseen. Mikäli lisääntyvä ulkoilu aiheuttaa häiriötä tai haittaa sen takia, että tieto kohteesta on julkaistu jossain palvelussa, tulisi olla olemassa mahdollisuus poistaa tällaisia kohteita julkisista palveluista. Maanomistajat ovat huolissaan myös reittien turvallisuudesta ja maanomistajan vastuista, mikäli vaarallisia reitinpätkiä julkaistaan.

Yhteistyö, verkostot

Strategialuonnoksessa esitetään perustettavaksi luonnon virkistyskäytön koordinaatioelin lisäämään yhteistyötä kuntien, maakuntien ja valtion välillä. MTK haluaa muistuttaa, että yhteistyötä maanomistajien kanssa ei tule unohtaa tässäkään yhteydessä.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto (1.1 Hallinnollinen tausta ja työn käynnistäminen, 1.2 Strategian tavoitteet)

-

Luonnon virkistyskäytön nykytila

Voitte tässä lausua luvusta 2: Luonnon virkistyskäytön nykytila (2.1 Käsitteet, 2.1 Seurantatietoa luonnon virkistyskäytöstä, 2.3 Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet Suomessa, 2.4 Luonnon virkistyskäytön resursointi, 2.5 Toimijoiden roolit, 2.6 Lainsäädäntö, 2.7. Luonnon virkistyskäyttöä koskevat muut strategiat ja toimet)

-

Hyödyt

Voitte tässä lausua luvusta 3: Hyödyt (3.1 Terveys ja hyvinvointi, 3.2 Talous ja työelämä, 3.3. Kansalaisuus, kulttuuri ja yhteisöllisyys, 3.4 Ympäristön tila ja virkistyskäytön kestävyys)

-

Tulevaisuuden näkymät

Voitte tässä lausua luvusta 4: Tulevaisuuden näkymät

-

Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä

Voitte tässä lausua luvusta 5: Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä (5.1 Missio, 5.2 Visio, 5.3. Strategiset tavoitteet, 5.4 Toimintalinjaukset)

-

Toimeenpano ja seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 6: Toimeenpano ja seuranta (6.1 Jatkotyö ja strategian päivittäminen, 6.2 Seuranta, mittarit ja indikaattorit, 6.3 Viestintä)

-

Kristeri Leena

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.